

Täysistunto

Keskiviikko 4.3.2026 klo 14.00—18.04

7. Lakialoite laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 33/2025 vp Pia Hiltunen sd

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hiltunen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.19 **Pia Hiltunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen lakia-
loitteeni laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta.

Oppivelvollisuuslain mukaan jokaisella oppivelvollisella on oikeus maksuttomiin oppi-
materiaaleihin. Laki ei kuitenkaan tällä hetkellä määrittele, millaisia laatuvaatimuksia näil-
le materiaaleille tulee asettaa, eikä sitä, kuinka laajasti oppimateriaaleja on tarjottava oppi-
laille. Käytännössä tämä on johtanut tilanteisiin, joissa koulutuksen järjestäjät ovat korvan-
neet ammattikustantajien tuottamat oppimateriaalit esimerkiksi itse laadituilla tai satunnai-
sesti koottavilla sisällöillä. Tämä saattaa heikentää opetuksen laatua, yhdenvertaisuutta ja
oppilaiden mahdollisuuksia omaksua opetettava aineisto.

Laadukkaat, ammattimaisesti tuotetut oppimateriaalit ovat opetuksen keskeinen perus-
ta. Ne perustuvat asiantuntijatyöhön, tutkimukseen, pedagogiseen suunnitteluun sekä op-
pilaan oppimisen tueksi kehitettyihin rakenteisiin. Tällaiset materiaalit myös edistävät
opettajien työn yhdenmukaisuutta, helpottavat opetuksen suunnittelua ja takaavat koulu-
tuksen sisällöllisen tasa-arvon koko maassa.

Suomen oppimistulokset ovat heikentyneet merkittävästi viime vuosien Pisa-tutkimuk-
sissa. Etenkin alueellinen ja koulukohtainen eriytyminen ovat kasvaneet, mikä uhkaa kou-
lutuksellisen tasa-arvon perustaa. Yksi keskeinen keino oppimistulosten parantamiseen on
varmistaa, että kaikilla oppilailla on käytössään laadukkaat ja pedagogisesti laaditut ope-
tussuunnitelman mukaiset oppimateriaalit riippumatta siitä, missä koulussa tai kunnassa he
opiskelevat.

Tällä lakiehdotuksella varmistetaan, että kaikki oppivelvolliset saavat opetuksensa tueksi
ammattimaisesti laaditut ja kustannetut oppimateriaalit maksutta ja opetussuunnitelman
mukaisesti. Ehdotus vahvistaa opetuksen laatua, parantaa oppimistuloksia ja edistää kou-
lutuksellista yhdenvertaisuutta eri alueiden ja koulujen välillä.

Puhemies! Esitän, että lisätään oppivelvollisuuslakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

”Oppivelvollisella on oikeus opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen, jonka tueksi käytettävät oppimateriaalit ovat sisällöllisesti, rakenteellisesti ja pedagogisesti tarkoitukseenmukaisesti laadittuja ja ammattimaisesti kustannettuja.

Ammattimaisesti kustannetulla oppimateriaalilla tarkoitetaan oppimateriaalia, joka on julkaistu oppimateriaalien tuottamiseen erikoistuneen kustantajan tai muun vastaavan toimijan toimesta ja joka täyttää laatuvaatimukset opetuksen sisällön, saavutettavuuden ja oppimista tukevien menetelmien osalta.

Koulutuksen järjestäjän on varmistettava, että oppivelvollisella on käytössään maksutta tämä pykälä huomioon ottaen laaditut oppimateriaalit.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Sitten edustaja Strandman.

17.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessa esitetään, että oppivelvollisuuslakiin lisätään säännös, joka turvaa jokaiselle oppivelvolliselle oikeuden ammattimaisesti kustannettuihin oppimateriaaleihin. Tämä on kannatettava aloite. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä nostaa esiin opettajan pedagogisen vapauden, ja siksi myös oppimateriaaleja tulisi tarkastaa. Nyt oppimateriaalit ovat maksuttomia, mutta niiden laatu vaihtelee. Kaikilla oppilailla ei ole samanlaisia kirjoja tai välineitä. Tämä ei ole oikein. Jokaisella lapsella tulee olla käytössään laadukkaat, opetussuunnitelman mukaiset oppikirjat riippumatta siitä, missä kunnassa hän asuu.

Oppikirjojen pitää perustua tutkittuun tietoon, ja koulun tehtävä on opettaa faktoja ja antaa vahva perusta elämää varten. Materiaalien tulee olla selkeitä, asiantuntijoiden tekemiä ja opettajan työtä tukevia, ja ideologia täytyy jättää oppimateriaaleista syrjään. Kun oppimistulokset ovat heikentyneet ja erot eri alueiden välillä kasvaneet, on tärkeää nimenomaan tämä asia varmistaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

17.23 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Hiltuselle erinomaisesta lakialoitteesta — aivan erinomaista työtä. Nimittäin opiskelun ja oppilaiden kannaltahan on aivan välttämätöntä ensinnäkin se, että eri puolilla Suomea opiskelevat lapset saavat parhaan mahdollisen materiaalin käyttöönsä ja kaikki samanlaisen. En tarkoita sitä, etteikö voisi olla jotakin, että opettajat vaikka täydentävät materiaalia, jos niin haluaavat, mutta kyllä sen peruspaketin, missä oppikirjat ovat, pitää olla kaikilla laadullinen, hyvä tuote. Ei se voi olla niin, että jossakin päin Suomea saadaan erittäin huonolaatuisia oppimateriaaleja ja muualla Suomessa erittäin hyviä. Kyllä Suomen valtion pitää varmistaa ja opetusministeriön pitää varmistaa se, että kaikilla on hyvät oppikirjat ja muu materiaali, joilla he lähtevät sitten opiskelemaan ja omaa elämäänsä rakentamaan. Se on se vähin, mitä me suomalaiset aikuiset ihmiset voimme lapsillemme taata. Tietenkin ammattitaitoiset opettajat osaavat sitten opettaa, kun on hyvä materiaali.

Toivon, että tämä lakialoite saa hyvän käsittelyn ja nimenomaan varmistetaan tällä aloitteella se, että meidän lapsillamme on hyvät materiaalit ja he saavat hyvän tiedon sieltä koulusta ja pystyvät näin ollen itseään kehittämään ja jonain kauniina päivänä ovat sitten erittäin hyviä veronmaksajia, parhaimmillaan jopa opettajina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

17.25 **Sara Seppänen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustaja Hiltusta tästä erinomaisesta aloitteesta. — Suomalaisen koulutuksen perusta on aina ollut laatu ja tasa-arvo ja nimenomaan se, että kaikilla on mahdollisuus oppia riippumatta siitä, missä päin maata asuu. No, nyt tällä hetkellä tilanne ei ole aivan tämä, ei sen takia, etteikö meillä olisi sitä osaamista opettajilla ja tahtoa opettaa, vaan sen takia, että kunnilla on hyvin erilaiset resurssit sen suhteen, kuinka voidaan panostaa näihin laadukkaisiin oppimateriaaleihin. Se ei ole siis enää itsestään selvää.

Tosiaan nämä oppimateriaalipanostukset vaihtelevat kunnissa, eli siellä voi olla tosiaan 10 eurosta ihan sinne 300 euroon per oppilas. Tämä on todella suuri haitari, jos ajatellaan, että kuitenkin ollaan tässä Suomenmaassa ja saman opetussuunnitelman perusteita toteutetaan. Me tiedetään, että tämä oppimateriaaleihin käytetty osuus koulutuksen kokonaisbudjetista on alle kaksi prosenttia, ja se on tosi pieni hinta siitä, että jokaisella oppilaalla on käytössä ajantasainen tieto ja nimenomaan siihen opetussuunnitelmaan perustuvat ja sen mukaiset välineet.

Se, että me panostettaisiin enemmän näihin oppimateriaaleihin, olisi nimenomaan kustannustehokas investointi. Tällä hetkellä meillä on kouluissa niitä tilanteita, että siellä opiskellaan ilman työkirjaa, esimerkiksi kieliä, aika usein näin, sitten käytetään paljon kopioita, vanhentuneita tai kuluneita oppikirjoja, tai sitten kokonaan niin, että opettajalla ei kerta kaikkiaan ole mitään materiaalia, vaan hän tuottaa sen materiaalin itse. Totta kai tämäkin voi olla hyvä vaihtoehto, mutta jos me ajatellaan sitä kustannustehokkuutta, niin siitä näkökulmasta, että sillä opettajalla olisi käyttää aikaa siihen oppilaan tukemiseen ja opettamiseen kuin siihen materiaalien valmistamiseen, olisi järkevämpää satsata näihin materiaaleihin. Siis kysehän ei ole vain siitä, että puhutaan vain kirjasta, vaan siitä, että se on tutkittuun tietoon perustuva pedagoginen kokonaisuus, oppimateriaali, joka auttaa oppilasta ymmärtämään sitä käsiteltävää asiaa. Se innostaa, se rakentaa maailmankuvaa lapselle. Se myös sitten tukee kaikkia näitä opetussuunnitelman tavoitteita ja tekee sen näkyväksi.

Meillä Suomessa 90-luvun alkuun saakka tarkastettiin oppikirjat ja niiden sisällöt. Jostain syystä tämä lopetettiin. Tällä hetkellä en ole opettajana aivan vakuuttunut siitä, että meidän kaikki oppimateriaalit täyttäisivät ne kriteerit, mitä esimerkiksi vielä 80-luvulla oppikirjoille oli.

Se, että meillä eri kunnissa asuvilla lapsilla on hyvin erilainen asema, ei ole hyvä, ja siksi kannatan kyllä tätä lakialoitetta. Meidän täytyy [Puhemies koputtaa] tästä lähtien tarkastella enemmän tätä oppimateriaalien tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.28 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan yhtyä kiitoksiin tästä edustaja Hiltusen lakialoitteesta, joka on mielestäni erittäin tärkeä jo ihan suomalaisen mahdollisuuksien tasa-arvon eetoksen ja ajatuksen kannalta, sillä kyllähän se on selvä asia, että meidän koulutusjärjestelmämme nojaa siihen, että kaikilla suomalaisilla lapsilla ja nuorilla eri puolilla Suomea on yhtäläiset oikeudet oppimateriaaleihin ja erityisesti laadukkaisiin oppimateriaaleihin.

Tässä lakialoitetta lukiessa tulee mieleen myöskin oma koulupolku. Täällä edustaja Seppänen nosti esiin tämän koulutusmateriaalin tarkastuksen ja sen loppumisen siihen 90-luvulle. Oma peruskoulupolku osuu siihen 80-luvulle ja sitten yläkoulu myöskin 90-luvulle, ja tiedetään myös, mitä tässä yhteiskunnassa silloin tapahtui. Myös tämä tarkastaminen on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

toki tärkeä asia, mutta myöskin se, että 80-luvulla kirjoista ja kynistä ja kumeista ei ollut puutetta ja kaikkea oli riittävästi ja 90-luvulla, kun lama iski oikein kunnolla, se näkyi myöskin silloisen koululaisen arjessa. Nyt tuntuu, että tällä hetkellä eletään vähän samantlaisia aikoja: kun omien lasten koulupolkua tässä seurailee, niin joitain kirjoja sitten kierätetään jo melkein kymmenkunta vuotta ja sieltä irtoilevat lehdet ja näin. Toki ne ovat ammattimaisesti tuotettuja kirjoja vielä ja sinänsä sitten myöskin laadukkaita, mutta kyllä myöskin tähän on tärkeää kiinnittää huomiota, että kunnissa olisi riittävät resurssit ja voimavarat myöskin panostaa näihin oppimateriaaleihin. Valitettavan paljon näkyy myöskin sitä, että sitten teetätetään tavallaan sitä materiaalia sitten myöskin ihan monisteiden ja ruutuvihkojenkin kautta. Senkin johdosta on tärkeää, että tämä asia tulisi kirjattua lakiin ja se laatu varmistettaisiin joka puolella Suomea. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.30 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen koulutusjärjestelmä on ollut kansainvälinen menestystarina, OECD-maiden vertailussa olimme pitkään osaamisen kärkeä, ja koulutus on ollut keskeinen syy myös taloutemme, demokratiamme ja hyvinvointimme vahvuudelle. Viime vuosikymmeninä suunta on kuitenkin valitettavasti muuttunut: Ikäluokat pienenevät, alueellinen eriytyminen kasvaa, ja koulutustaso ei enää nouse samaa tahtia kuin verrokkimaissa. Samaan aikaan julkisen talouden paineet ovat kohdistuneet juuri koulutukseen varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin.

Koulutus ei kuitenkaan ole menoerä, vaan investointi. Jokainen euro sinne varhaisiin vuosiin, laadukkaaseen perusopetukseen ja saavutettavaan toisen asteen koulutukseen, maksaa kyllä itsensä takaisin parempana työllisyytenä, tuottavuutena ja hyvinvointina. Jos haluamme vahvistaa Suomen kasvua ja kestävyyttä, meidän on palautettava koulutuspolitiikan pitkäjänteisyys, ennakoitava rahoitus, osaava henkilöstö ja koulutuksellinen tasa-arvo koko maassa, ja tähän myös tähtään tällä tekemälläni lakialoitteella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.32 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosina kouluissa on siirrytty vauhdilla digitaalisiin materiaaleihin. Kaikki kehitys ei kuitenkaan ole ollut oppimisen eikä lapsen kehittymisen ja kasvun kannalta perusteltua. Ruutu ei korvaa kirjaa, kynää eikä opettajaa. Lukemaan oppii lukemalla, laskemaan laskemalla. Fyysinen kirja kädessä auttaa keskittymään ja ymmärtämään syvällisemmin kuin ruudulta selaaminen. Erityisesti pienille lapsille käsin kirjoittaminen ja paperinen kirja ovat tärkeitä ajattelun, motorisen kehityksen sekä oppimisen kannalta. Lapset viettävät vapaa-ajallaan jo paljon aikaa ruutujen ääressä. Koulujen tehtävä on tarjota tasapainoa ja tukea rauhallista keskittymistä. Digitaalisia välineitä voidaan käyttää silloin kun niistä on selkeää hyötyä ja tavoitteita, mutta niiden ei tule syrjäyttää perinteisiä oppikirjoja ja -materiaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.33 **Sara Seppänen ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Meidän Pisa-tulokset heikenevät ja erot koulujen ja alueiden välillä kasvavat aivan koko ajan. Mikäli me haluamme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

pysäyttää tämän kehityksen, niin on tosi tärkeää, että myös tämä oppimateriaalikysymys tarkastellaan nyt perin pohjin.

Meillä on 90-luvulta alkaen aina 2000-luvulle kiihdytetty näiden digitaalisten oppimateriaalien kanssa, ja nyt kunnilla on myös se haastava tilanne, että kun toisaalta opetussuunnitelma vaatii näitä digioppimisen taitoja ja toisaalta tarvitaan niitä oppikirjoja, niin ihan kaikkeen eivät rahat riitä. On selvää, että siellä joudutaan tekemään niitä valintoja, otetaanko digioppimateriaaleja vai otetaanko kirjoja, koska molempiin ei välttämättä ole rahaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että tässä yhteydessä myös näitten digioppimateriaalien osalta käydään se keskustelu ja perustavanlaatuinen tarkastelu, ei pelkästään fyysisten kirjojen osalta, ja siitä, missä suhteessa näitä siellä oppimisen tukena tarvitaan.

Jos ekaluokkalaisen repusta löytyy pädi eikä ollenkaan sitä omaa aapista, niin on selvää, että lukemisen tulokset voivat heikentyä tämän valinnan seurauksena. Eli jos kunnalla ei ole rahaa ostaa sitä aapista ja sieltä pädiltä luetaan sitten verkko-aapista, niin se ei ole sama asia kuin se fyysinen kirja. Tätä viestiä kertovat meille myöskin aivotutkijat, eli se digitaalinen oppiminen ei tue samalla tavalla muistin kehitystä ja lukemaan oppimisen kehitystä, ja tässä tullaan isoihin haasteisiin. Meidän täytyy paremmin ottaa huomioon myös opetussuunnitelman perusteissa näiden eri tieteenalojen huomiot, muun muassa aivoterveysteen liittyen, ja sitä kautta lähteä tarkastelemaan myös näitä oppimateriaaleja. Eli ei se, että me kasvatustieteilijät, jotka innostutaan hyvin monesta asiasta, lähdetään ensimmäisenä kehittämään kaikkea ja digioppimateriaaleja, ole se oikea tie, vaan siellä täytyy aivotutkijoiden, siellä täytyy kehityspsykologien, lastenlääkärien ja muiden olla mukana kehittämässä näitä oppimateriaaleja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kari.

17.36 **Mika Kari sd:** Arvoisa rouva puhemies! Mieluisaa olla kuulemassa opettajien puheenvuoroja. Opettajakansanedustaja Hiltusen hyvää lakialoitetta mielelläni myös itse kannatan ja tuen. Eräänlainen pedagogi itsekkin kun olen, yhteisöpedagogi, haluan katsoa kyllä meidän kansankynttilöitä sillä kunnioituksella, kun täällä viitattiin tutkittuun tieteseen ja taas toisaalta puhuttiin vähän ideologioistakin, että me kuitenkin pitäisimme kiinni siitä tärkeimmästä, tutkitusta tiedosta ja hyvästä oppimisympäristöstä, ja tietenkin toivotaan, että on hyviä oppimistuloksia myös jatkossa ja että koetaan yhteisiksi meidän oppikirjat. Se on äärimmäisen tärkeä perusta sivistykselle. Oma sivistyksenikin perustuu pitkälti oppikirjoihin, mutta myös kirjastotoimeen ja Yleisradion opetusohjelmiin. Oman ikäluokkani edustajana näille kaikille oli käyttöä silloin, ja uskonpa, että niille on käyttöä myös tulevana vuosina.

On mieluisaa nähdä, että tämä edustaja Hiltusen aloite saa tukea opposition lisäksi myös hallituspuolueen kansanedustajilta, mikä vain alleviivaa sitä, kuinka yhteisellä asialla näiden tärkeiden asioiden äärellä olemme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

17.37 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hyvä lakialoite ja siitä kirvonnut mielestäni erittäin ansiokas ja hyvä keskustelu tässä salissa kannustivat ottamaan myös toisen puheenvuoron vielä tämän aiheen ympärillä. — Kyllähän se niin on, että uskon, että kaikki me tässä salissa — joita nyt ei niin runsaslukuisesti ole paikalla, mutta uskoisin, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

kaikki edustajakollegat, jos olisivat paikalla — alleviivaamme sen, että koulutus on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan kivijalka. Voisi sanoa, että se koulutusjärjestelmä, mikä tähän maahan on rakennettu edellisten sukupolvien ansiokkaalla työllä ja jota on kehitetty vuosien varrella sille tasolle, millä se nyt on, on sellainen luonnonvara — kun meillä niistä luonnonvaroista on vähän pulaa. Se on ehdottomasti ylpeyden aihe, mutta myöskin edelleen asia, joka ei ole itsestäänselvyys, ja valitettavaa tässä onkin sitten ollut huomata se, miten esimerkiksi meidän Pisa-tulokset ovat lähteneet laskuun, ja siinä mielessä tervehdin ilolla kaikkia tällaisia aloitteita, joilla tähän pyritään vaikuttamaan.

Olen kyllä pitkälti samaa mieltä myöskin siitä tai olen itse pohdiskellut myöskin sitä, miten paljon meidän perusopetuksessa on tarvetta viedä asioita digitaalisille alustoille ja onko tarvetta, että koulurepuista aina ensimmäiseksi nostetaan pädi eikä sitten sitä konkreettista kirjaa, niin kuin edustaja Strandmankin tässä hyvin kuvasi. Se on kuitenkin sellainen asia, että me emme tietenkään digialustoja ikään kuin pakoon pääse, vaan yhteiskunta on siinä mallissa kuin se on, mutta sitten meidän on syytä pohtia sitä, missä vaiheessa varsinkin pienempien koululaisten niihin digialustoihin on pakko mennä. Kyllä ainakin oma käsitykseni on, että näissä Pisa-tutkimustuloksissa meidän suurimmat ikään kuin pudotukset tulevat sitten juuri tähän lukeminen, kirjoittaminen ja matematiikka, ja emme me välttämättä tarvitse pädejiä ja kännyköitä näiden taitojen oppimiseen. Ja taas peilailen omaakin jälkikasvua, jolla näitä digilaitteita myöskin on, kyllä se kieltämättä hieman levottomammaksi tekee, ja se tekee itsenikin melko lailla levottomammaksi, kun sitä tulee päivän aikaan välillä vähän liikaakin seurattua. Sillä tavoin ehkä meidän ei yhteiskuntana kannata tätä kehitystä, jota emme kuitenkaan pakoon pääse, tavallaan enempää ruokkia kuin mitä on tarpeellista.

Edelleen totean, niin kuin tässä lakialoitteessa, että hyvien ja laadukkaiden oppimateriaalien pitää olla jokaisen suomalaisen lapsen ja nuoren oikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.40 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos kollegoille tästä hyvästä keskustelusta. — Tässä on noussut monia näkökulmia, mitä on myös helppo tukea, ja ne vahvistavat ajatusta siitä, että tälle aloitteelle voisi olla kysyntää. Tämähän ei suoranaisia kustannuksia aiheuta, mutta totta kai kunnissa velvoittaa koulutuksen järjestäjää eli kuntaa huolehtimaan siitä tilanteesta, että siellä kouluissa ne riittävät materiaalit ovat.

Ja kuten edustaja Seppänen totesi aikaisemmassa puheenvuorossaan, niin kunnissa on hyvin isoja eroja. Joissain kouluissa voidaan käyttää hankintoihin kymmenen euroa per oppilas ja toisissa voidaan käyttää useita satoja euroja. Jokainen voi siitä miettiä, minkälaiset oppimateriaalit tunneilla on käytössä: onko tehtäväkirjoja, onko työkirjoja, käytetäänkö digimateriaaleja, vai voidaanko käyttää mahdollisesti rinnakkain myös painettuja oppikirjoja ja hyödyntää myös digimateriaaleja sitten niissä oppiaineissa, joissa se on hyödyllistä. Näiden digimateriaalien osalta on todettava, että niissä on myös paljon hyvää. Esimerkiksi siellä voidaan aika helposti myös eriyttää, missä tällä hetkellä käytetään myös osittain tekoälyä, ja pystytään löytämään esimerkiksi matikassa sopivan tasoista harjoitusta tunnilla. Jos on kyseessä iso ryhmä, niin voidaan tällä tavalla sitten jakaa sitä opettajan huomiota ja mahdollistaa jokaiselle oppilaalle ne tasonsa mukaiset tehtävät. Mutta nämä oppimateriaalit eivät tosissaan ole sivuseikka vaan ihan keskeinen osa sitä oppimisprosessia, ja aika monesti näissä keskusteluissa jää huomiotta se, että oppimisprosessi ei ole muuttunut. Eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

edelleen, jotta voidaan oppia asioita, täytyy harjoitella ja tehdä toistoja, ja jos näitä materiaaleja ei ole, niin mistä toistetaan, mistä tehdään niitä kotitehtäviä ja harjoitellaan. Se on mielestäni sen vuoksi myös keskeinen syy näihin oppimistuloksiin, kun puhutaan oppimistulosten laskusta tai vaihtelusta. Mutta tutkimukset myös osoittavat, että erityisesti heikommassa asemassa oleville oppilaille yhteiset, laadukkaat materiaalit kaventavat osaamiseroja ja ne luovat sen rakenteen, joka tukee oppimista myös silloin, kun se kodin tuki ei ole niin vahva.

Ennen kaikkea toivon, että käytäisiin vielä laajempaa keskustelua tästä aiheesta. On miellyttävää, että täällä on hyvä porukka kansanedustajia, kollegoja keskustelemassa tästä aiheesta, mutta että saataisiin vietyä tätä eteenpäin vielä myöhemmin jollakin tavalla, niin toivoisin, että viette myös omissa ryhmissä asiaa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

17.43 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös tästä erittäin hyvästä keskustelusta. Tuon tähän muutaman lisänäkökulman.

Tutkimusten mukaan, niin kuin täällä ollaan jo todettu, koulujen väliset erot Suomessa ovat kasvaneet ja myös oppimistulokset laskeneet. Tämä näkyy myös oppimateriaalien laadussa ja saatavuudessa eri puolilla. Eriarvoistumista kuvaavat tutkimukset osoittavat, että koulujen resurssit, oppilaiden taustat ja kuntien taloudellinen tilanne vaikuttavat suoraan opetuksen laatuun ja oppimisympäristöihin. Esimerkiksi tuoreessa tutkimuksessa todetaan, että koulujen väliset erot ovat suuria koko Suomessa eikä tasa-arvoinen peruskoulu toteudu kaikkialla.

Haluan nostaa tässä esille väestökehityksen eriytymisen. Lasten määrän lasku osassa kuntia ja monikielisyyden kasvu vaikuttavat opetuksen järjestämiseen ja resursseihin, mikä osaltaan lisää eroja oppimateriaaleissa ja opetustarjonnassa. Jos esimerkiksi Mikkelissä kaupungin perusopetuksessa puhutaan 40:tä eri kieltä, on sanomattakin selvää, että haasteita tulee. Suomen kielen tulee olla perusopetuksen oppimateriaalien pääkieli, ja se on parasta integroitumista Suomeen ja kulttuuriin.

Arvoisa rouva puhemies! Perusopetuksesta on pidettävä kaikin keinoin huolta, ja sitä nykyhallitus tekee mittavilla panostuksilla. Perusopetuksessa luodaan pohja tulevaisuudelle, niin jatko-opintoihin kuin koko elämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.45 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun puhuimme oppimateriaalien laadusta ja sisällöistä, niin täällä tuli hyviä huomioita. Muun muassa edustaja Hiltunen nosti esille perheiden erilaiset tilanteet, eli jos siellä kotona ei ole mahdollisuutta tukea lasta koulunkäynnissä, niin silloin oppimateriaali on vieläkin keskeisemmässä asemassa. Jos ajatellaan vaikkapa matematiikan kirjaa, jossa ei tule tarpeeksi sitä drillausta eli niin sanottuja sen saman laskutoimituksen toistoja, niin auttamatta sen kyseisen asian oppiminen jää vajaaksi silloin kotona tehtävän työn osalta ja tunnillakin tehtävän työn osalta. Tämän takia on tosi tärkeää, että me nyt otettaisiin tähän vahvemmin asiantuntijuutta ja nimenomaan eri alojen osaamista, jotta me saadaan varmistettua ne laadukkaat oppimateriaalit. Se on ehkä tärkein työkalu tässä, miten me tasataan näitä alueiden tai koulujen tai perhei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 17/2026 vp

den välisiä eroja. Eli kun se oppimateriaali on laadukas, tarpeeksi vaativa, tarpeeksi innostava, tarpeeksi kehittävä, niin silloin me päästään parempiin tuloksiin.

Tässä tuli esille myös se, että paperinen kirja on erittäin tärkeä. Kirjoittaminen ja kaikki se lukeminen, mikä tapahtuu kirjan välityksellä, vahvistaa niitä ajattelun taitoja. Esimerkiksi Kuulammen koulu Tyrnävällä on päässyt Suomen parhaisiin Pisa-tuloksiin omalla matematiikan oppimisen järjestelmällä, joka perustuu nimenomaan tähän digitaaliseen järjestelmään. Eli siellä pystytään, niin kuin edustaja Hiltunen sanoi, tekoälyn avulla myöskin tarjoamaan aina haastavampi materiaali, joka etenee tämän oppijan omista lähtökohdista lähtien. Eli tässä täytyy katsoa hyvin laajasti näitä asioita ja sitä, että se materiaali on laadukas ja kehittävä.

Kaiken kaikkiaan hyvää keskustelua, ja kiitos minunkin puolestani.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

17.47 Pia Hiltunen sd: Arvoisa rouva puhemies! En malta olla vielä ottamatta puheenvuoroa tähän loppuun ja nostamatta tämän sosioekonomisen taustan ja lapsiperheköyhyyden merkityksen oppimistuloksiin liittyen, kun näitä oppimistuloksia ei voi tarkastella irrallaan lasten ja nuorten arjesta:

OECD:n Pisa-tulokset osoittavat selvästi, että sosioekonominen tausta vaikuttaa osamiseen ja se on Suomessa entisestään kasvanut. Samaan aikaan lapsiperheköyhyys on lisääntynyt, ja yhä useampi lapsi elää perheessä, jossa toimeentulo on epävarmaa, harrastusmahdollisuudet rajalliset ja tulevaisuudennäkymät hiukan sumuiset. Tämä näkyy kouluissa keskittymisvaikeuksina, oppimiseroina ja heikompana koulumotivaationa.

Koulu ei tietenkään yksin voi ratkaista köyhyyttä, mutta se voi joko kaventaa tai kasvatata eroja, ja siihen näillä oppimateriaaleilla on myös merkityksensä. Ja siksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste, maksuton toinen aste, riittävä oppimisen tuki ja oppilashuollon resurssit ovat myös lisäksi ratkaisevassa asemassa.

Jos me hyväksymme sen, että tausta määrittää liikaa tulevaisuutta, me hyväksymme samalla osaamisohjamme rapautumisen. Itse ajattelen, että sivistysvaltion tehtävä on varmistaa, että jokaisella lapsella on aito mahdollisuus onnistua riippumatta perheen asuinpaikasta tai tulotasosta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.